

ЛЕКЦІЯ № 6

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВПРАВ ІГРОВОГО ХАРАКТЕРУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ

ПЛАН

1. Характеристика змісту вправ ігрового характеру.
2. Значення вправ ігрового характеру для розвитку організму дітей.
3. Групування вправ ігрового характеру за складністю їх змісту.
4. Загальні вимоги до підбору вправ ігрового характеру для застосування у фізичному вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

Поняття "гра" є надзвичайно багатограним і саме через це гра виступає самостійним видом розвиваючої діяльності дітей різного віку, принципом і способом їх життєдіяльності, методом пізнання дитини, методом організації її життя і неігрової діяльності.

Сьогодні ми спробуємо розглянути гру лише як вид рухової діяльності, як засіб фізичного виховання. Крім того ми розглянемо інші види рухової діяльності, які за змістовними рисами схожі до гри, а за іншими відрізняються від неї. Такі види рухової діяльності ми об'єднаємо поняттям "вправи ігрового характеру".

Як зазначають фахівці, ігрова діяльність є основним типом життєдіяльності дітей дошкільного віку. Вона займає щільне місце і в життєдіяльності молодших школярів, поряд з навчальною діяльністю, яка вважається основним типом їх життєдіяльності і саме через це, гра повинна бути невідомою складовою процесів навчання і виховання дітей.

Гра як і будь-яка діяльність проводиться з певною метою, ціллю. Цільова установка і рухова діяльність її учасників визначаються сюжетом (фабулою) гри. **Сюжет** - це задум (тема) та порядок рухових дій, що розкривають цей задум чи тему.

Фабула - це стислий зміст рухової діяльності, в якій рухові дії подані у послідовному зв'язку. Відповідно до сюжету гри, дитину вводять у певний

образ, в певну роль, перебуваючи у якій вона має право виконувати одні рухові дії і не менше виконувати інші.

Виконуючи ту чи іншу роль, дитина занурюється у світ фантазії, який дарує їй нові враження від уявної діяльності. І це захоплює дитину, сприяє задоволенню її біологічної природної потреби у постійній діяльності, у розвитку психічних функцій (уявлення), у нових враженнях, в емоційному потенціалі.

Ось чому діти люблять бути котиками, мишками, зайчиками, вовками, мисливцями, космонавтами і т.д. Ось в чому полягає цілісність образу, ролі, а отже й сюжету.

Сюжет розкривається за допомогою правил. Правила - це положення, в яких відображається суть гри, співвідношення всіх їх компонентів. Правила уточнюють права і обов'язки гравців, визначають способи ведення гри і які результати.

Результат гри завжди спрямований на перемогу, на виграш. Виграш є постійною складовою структури нової гри, а там де є виграш, діє прагнення перемоги, там є змагальна діяльність. Отже, в основі гри лежить *змагання* яке здійснюється відповідно до сюжету гри і обумовлюється її правилами.

Наявність змагання вимагає від гравців якнайкраще виконувати рухові дії, стимулює їх мобілізувати всі свої можливості для досягнення перемоги, для виграшу. В процесі змагання дитина реалізує свою природну потребу в боротьбі, в сонові якої лежить інстинкт самозбереження, що характерний для будь-якого організму і саме через це змагання приваблює дитину.

Слід відмітити, що змагання в грі є специфічним, оскільки дозволяє імпровізацію рухових дій для досягнення перемоги.

Імпровізація передбачає раптову зміну ситуації, необхідність проявляти гравцям творчу ініціативність рухових дій. Але така імпровізація обмежується правилами гри. Можливість імпровізувати урізноманітнює ігрову діяльність, задовольняє природні потреби дитини творити, потребу в нових враженнях. Імпровізація робить привабливим сам процес гри, а не лише її результат.

Отже, основним компонентом рухової діяльності в грі є *сюжет, змагання та імпровізація*. Всі вони разом з правилами, які їх обумовлюють і руховими діями, за допомогою яких реалізується зміст гри.

Рухова діяльність, в якій відсутній один з переміщених компонентів не може вважатись грою. **Г р а** - це сюжетно-змагальна діяльність, правила якої обумовлюють імпровізацію рухових дій.

Розвага - імпровізована діяльність, в якій рухові дії не обмежуються правилами.

Забав-сюжетна діяльність, правила якої дозволяють на імпровізацію рухових дій.

Естафет-сюжетно-змагальна діяльність, правила якої забороняють імпровізацію рухових дій.

Противор-змагальна діяльність, правила якої обумовлюють імпровізацію рухових дій.

Значення вправ ігрового характеру для розвитку організму дітей.
Проведення ігор приє:

Г Р А

- ◆ задоволення природніх потреб в руховій діяльності;
- ◆ вдосконаленню техніки фізичних вправ;
- ◆ розвитку рухових якостей;
- ◆ вихованню вольових зусиль;
- ◆ вихованню моральних якостей;
- ◆ розвитку мови, пам'яті.

З А Б А В А

- ◆ вивчення техніки фізичних вправ;
- ◆ задоволення природніх потреб;
- ◆ вихованню краси, плавності, легкості рухів;
- ◆ хороводи-розвиток відчуття ритму.

Е С Т А Ф Е Т А

- ◆ вдосконалення техніки фізичних вправ;
- ◆ розвиток битроти, спритності;
- ◆ розвиток вольових якостей;
- ◆ розвиток моральних якостей.

ПРОТИБОРСТВО

- ◆ постійна мобілізація (зосередженість уваги);
- ◆ розвиток сили, спритності;
- ◆ проявляються вольові зусилля.

Тренування вправ ігрового характеру за складністю їх змісту.

Складність вправ ігрового характеру залежить від кількості подразників, які одночасно діють на дитину і вимагають зосередження на них уваги.

Забави - найпростішими є забави, в яких необхідно правильно виконувати рухові дії (танок, голочка-ниточка і т.д.)

Забави, в яких рухові дії необхідно узагальнювати зі словами чи музикою (ковалі, шевчики, хороводи).

Ігри з наперед обумовленим способом досягнення перемог.

Змагання.

Ігри з необхідністю вибору способу досягнення перемоги.

Єдиноборства.

Ігри з необхідністю узгоджувати свої дії з одним партнером.

Ігри з необхідністю узгоджувати свої дії з діями багатьох партнерів

Естафети.

Ігри з необхідністю узгоджувати свої дії з діями партнерів і суперників (команди).

Місце вправ ігрового характеру з фізичного виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

Для дітей 3-4 років добирають вправи ігрового характеру з нескладним змістом і найпростішими рухами, бо життєвий досвід і фізичні можливості малюків недостатні. Такі вправи повинні включати події добре відомі дітям з оточення.

У таких вправах всі учасники виконують однакові рухові дії. Бажано, щоб такі вправи супроводжувались віршованим текстом, який виголошує вихователь, а діти наслідують дії про які в них розповідається.

Діти 4-8 років володіють набагато ширшим колом рухів, краще уявляють собі життя тварин, птахів, види транспорту, явища суспільного життя. Їх починають цікавити наслідки дій в іграх. Для них уже не є байдужим спіймають їх чи ні. Тому з ними починають проводити рухові ігри, переважно з

ловінням. Як правило, це ігри з віршами, діалогами, закінчення яких є сигналом для учасників до виконання рухових дій.

Крім того з дітьми проводять хороводи, в яких поєднуються рухові дії, слово, пісня, ритм.

З дітьми 5 років можна проводити ігри, в яких ігрова діяльність передбачає вибір з кількох варіантів одною-правильною "день і ніч", протиборства "бій півнів", забави з швидким пісенним темпом.

6 років - ігри, в яких треба узгоджувати свої дії з дітьми одного, або партнерів "Рибаки і риба", "Чорноморець-біломорець".

7 років - ігри, в яких треба узгоджувати свої дії з діями інших партнерів.

8 років командні ігри.

Загальні вимоги до підбору та проведення вправ ігрового характеру для застосування з фізичного виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.

Необхідно:

1. Враховувати ступінь оволодіння дітей руховими діями, що лежать в основі ігрової діяльності, змагальна вправи - засвоєння до рівня навички.
2. Враховувати рівень фізичної підготовленості.
3. Враховувати вплив вправ ігрового характеру на розвиток рухових якостей.
4. Складність гри та досвід дитини участі в ній. Якщо правила дуже прості або дуже складні, гра є нецікавою.
5. Необхідно проводити аналіз ігрової діяльності дітей після закінчення вправ ігрового характеру.
6. Регулювати навантаження.

Тривалість гри

Кількість повторень

молодша - 4-5 хв.	2-3 р.
середня - 5-6 хв.	2-3 р.
старша - 8-9 хв.	3-4 р.
підготовча - 10-12 хв.	3-4 р.

7. Враховувати річний календар.

8. Враховувати інтенсивність навантаження - низька (до 130), середня (130-154), велика (155-180).
9. Частина уроку (підготовча, основна, заключна).

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ВИДІВ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вид рухової діяльності	Сюжет	Змагання	Імпровізація
гра	так	так	так
забава	так	ні	так
змагання, естафета	так	так	ні
протисторство	ні	так	так
розвага	ні	ні	так